

1. Referat fra plenumdelene af konferencen

Præsidiets konference om arbejdet i Folketingets udvalg
i Landstings salen den 4. februar 2015

Kl. 09:00

Velkomst

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Jeg vil gerne byde jer alle sammen velkommen.

Folketinget skulle jo gerne være det ypperste symbol på, at vi lever i et godt demokratisk samfund, og selve vores bygning og rammerne her har jo en stærk tiltrækningskraft. Vi er et stærkt brand, og man laver tv-serier om os, og nyhedsprogrammer vil gerne bruge os som kulisse.

Det, der kan være værd at diskutere en dag som denne, er jo, om vi er blevet mere symbol end indhold, og om Folketinget stadig væk er den centrale arena for den politiske debat, som jeg har indtryk af de fleste medlemmer gerne ser det. Eller er vi denne her spektakulære, men tomme kulisse for i de fleste tilfælde ligegyldige opgør? Se billedet for jer af den tomme westernby, hvor vindheksene hvirvler ned ad den støvede hovedgade og to duellanter står over for hinanden; kamera i nærbilleder, alvorlige miner og rynkede bryn. Jeg synes ikke, at vi skal satse på i længden at blive en kedelig westernkulisse.

Vi skal heller ikke være accepterende overfor, at nogen definerer en nødvendighedens politik. Folketinget skal tværtimod være rammen om politikens nødvendighed. Vi skal skabe og udvikle politiske svar i den blanding af kappestrid og mellem forskellige holdninger, som er dansk folkestyres kerne. Vi skal sætte rammen, vi skal give plads til den gode debat, og vi skal være aktive i udviklingen af det danske samfund.

I dag beder vi jer om at diskutere, hvordan vi kan skabe – måske kan skabe – bedre rammer for at løse den opgave, om vi kan forandre vores arbejdsformer, så de bedre matcher vores udfordringer, og om vi fortsat er eller igen kan blive centrale aktører og dagsordensættende i dansk politik.

Vi har i flere omgange taget hul på debatten internt, f.eks. på møder med udvalgs- og gruppeformænd, og i løbet af efteråret har der også været debat i både bøger og presse, bl.a. om Folketinget er blevet svækket i forhold til regeringen og reduceret til et drilledemokrati og et spil for galleriet. Der er efter min mening god grund til at diskutere, om vi bruger vores kræfter rigtigt. Vi har af samme grund med mellemrum haft konferencer om Folketingets arbejde. Vi har endda diskuteret nogle af de samme emner, som vi nu sætter på dagsordenen. Vi har haft en Olsenplan og en samspilskonference. Og hver gang har vi da skubbet lidt til rammerne for vores arbejde. Det skal vi også prøve i dag, men vi skal være meget konkrete og løsningsorienterede, for vi har kun 3 timer til det.

Vi har en flok kolleger og folk, der har deres gang på Borgen, eller som følger arbejdet i Tinget, som vil deltage i diskussionen: Hvordan fastholder og styrker vi Folketinget som den centrale politiske arena? Bruger vi kræfterne rigtigt i udvalgsarbejdet? Er der for lidt reelt arbejde med lovforslagene og for megen positionering over for offentligheden? Er der brug for strammere regler for indkaldelse af samråd? Tager udvalgsformændene deres opgave alvorligt nok? Er det prestigefyldt nok at være udvalgsformand? Hvordan kan vi få lagt mere vægt på kerneopgaven med at lovgive og sikre lovgivningens kvalitet? Hvordan kan vi styrke både seriositeten i og interessen for udvalgsarbejdet – måske ved mere ægte høringer i stedet for nogle af de samråd, der nogen gange blot er en forlængelse af polemikken fra folketings salen? Og er udvalgenes kontrol med regeringen tilstrækkelig?

Der er naturligvis altid et element af konkurrence i politik. Essensen af politik er interesser, meninger og holdninger, der brydes, og det må gerne slå gnister. Oppositionen har altid en legitim interesse i at kunne grille regeringen. Det er vigtigt – og det skal der være plads til. Men der er også en bredere interesse i ikke kun at forfølge de situationer, hvor der er gode nærbilleder af duellanterne. Duellerne og kampene skal medierne nok dække, men den bredere politikudvikling, der bør finde sted i udvalgene, har vel også, skal vel også og burde vel også have interesse for offentligheden. Hvordan kan vi så inddrage omverdenen i den del af arbejdet og styrke den del af arbejdet?

Vi rejser i dag en række spørgsmål. Jeg håber, at vi får gode forslag til svar på dem. Vi bliver nødt til at se nærmere på de arbejdsformer, vi har i dag. Folketinget er ikke et enkeltsagsforum. Det skal være her, vi lægger de store linjer for forandring. Men enkeltsager illustrerer naturligvis, hvor udfordringerne er, og hvor vi skal gå hen. Vi bliver nødt til at finde balancen og prioritere, så vi har holdningskampen, men undgår for mange dueller, hvor folk bare kigger væk. Vi må se på, hvordan vi i stedet kan give tid til mere fordybelse om de store spørgsmål.

Man kan spørge sig selv, om Folketinget reelt stadig væk er den lovgivende magt. Er vi engageret i dialogen med interessenter, og sætter vi rammerne for lovgivningsarbejdet, og hvem evaluerer, om lovgivningen har den ønskede effekt? Måske skal vi som Folketing engagere os mere i lovgivningens liv fra vugge til grav – eller fra vugge til vugge, hvis der skal laves ny lovgivning. Måske skal vi lige tage den overvejelse, om for meget af arbejdet med lovgivningen er flyttet over i lukkede forligskredse og væk fra det generelle politiske arbejde i Folketinget. Det gælder naturligvis også EU, som har fået en stor rolle i vores lovgivning, men ikke nødvendigvis har det samme fokus i Folketingets udvalgsarbejde.

Der er ikke brug for en retningsplan, en Lykketoftplan eller sådan noget, for folkestyret er ikke i akut nød, men der er efter min mening og efter Præsidiets mening – Præsidiets, som har sat scenen for den her konference – brug for jeres konkrete og gerne operative bud på, hvordan vi udvikler vores arbejdsformer.

I arbejdsgrupperne vil vi gerne have, at I giver de udpegede formænd et lille katalog af ideer – håndgribelige forslag – med tilbage til vores fælles drøftelser, og i Præsidiets vil vi så efterfølgende se, hvad vi mener vi kan komme videre med. Vi vil se på, om der er noget, vi skal foreslå ændringer af hurtigt, måske henstillinger, som vi umiddelbart kan følge, måske er der ændringer i forretningsordenen, som f.eks. diskussionen om udvalgenes antal og medlemstal, som det vil være klogt at få på plads, inden der er folketingsvalg. Vi vil også i Præsidiets se på, om de ressourcer, som vi har til rådighed, er tilstrækkelige til at sikre Folketingets kontrolopgaver og arbejdsindsats og den indflydelse, der tilkommer Folketinget.

Med de ord vil jeg byde jer alle sammen velkommen til en spændende debat, og vi vil straks gå videre til den første oplægsholder, og det er, så vidt jeg husker, Jens Peter Christensen.

Indledende oplæg i plenum

Kl. 09:09

Jens Peter Christensen (højesteretsdommer):

Formanden har over for mig understreget betydningen af, at man overholder den tid, der er sat af, og formanden har brugt 4 minutter mere end de 5, han havde. Men jeg vil ikke følge i formandens spor. Jeg vil bestræbe mig på at holde mig inden for de afmålte 10 minutter.

Tak for invitationen. Jeg er jo i det daglige højesteretsdommer, men det er altså ikke derfor, jeg står her. I det hele kan man spørge sig selv, hvorfor jeg overhovedet står her. En nærliggende grund er, at jeg er blevet inviteret til at komme. Jeg har jo sådan lidt en broget baggrund i jura og statskundskab og har i tidernes morgen også beskæftiget mig med Folketinget og Folketingets udvalg, og det er måske derfor.

Det, jeg er blevet bedt om at sige noget om, kan man se i programmet. Det er følgende: Hvilken betydning har udvalgene for folketingsarbejdet, i lovgivningsprocessen og for parlamentarismen som sådan, hvordan har udviklingen været, og hvilken rolle får udvalgene fremover? Det er klart, at det kan jeg nemt nå på 10 minutter.

Først vil jeg kigge lidt tilbage. De stående udvalg har jo ikke altid været der. De kom til verden i oktober 1972 ved en ændring af Folketingets forretningsorden. Før da var systemet på den måde, at når der blev fremsat et lovforslag, blev der nedsat et særskilt udvalg til at behandle det lovforslag. I 1972 gik man så over til de stående udvalg, eller man kan også kalde dem permanente udvalg, som altså fik en opgavefordeling, der stort set svarede til ministeriernes opgavefordeling. Nu kan man jo så spørge: Gud ved, hvad de tænkte dengang tilbage i 1972? Undersøger man det, finder man ud af, at de sådan set ikke tænkte noget særligt. Det var først og fremmest praktiske, arbejdsmæssige betragtninger, der lå bag reformen. Det var ikke sådan større principielle overvejelser.

Godt 20 år senere beskrev Erling Olsen reformen af de stående udvalg som en meget væsentlig reform. Det gjorde han i et interview, han gav i 1994, da han var blevet valgt som formand for Folketinget. Navnlig sagde Erling Olsen, at reformen var væsentlig, fordi den gav de unge folketingsmedlemmer noget at bestille. Det var nemlig sådan, at da Erling Olsen kom i Folketinget i 1964, var det de gamle, der tog sig af det hele, og som ungt folketingsmedlem kunne man gå i flere år, før man overhovedet fik lov til at komme op på

Folketingets talerstol. Men det gode ved de stående udvalg, sagde Erling Olsen, var, at nu kunne de unge også komme i gang. Og så havde han i øvrigt den formentlig humoristisk mente bemærkning, at de stående udvalg også medvirkede til, at alkoholproblemet i Folketinget blev mindre, end det tidligere har været.

I den mindre humoristiske ende kan man jo slå op i den juridiske og statskundskabsmæssige litteratur, og der vil man læse, at reformen med de stående udvalg var en meget vigtig forfatningsreform, måske den vigtigste siden 1953. Den var vigtig, fordi den styrkede Folketingets kontrol med regeringen og regeringens ministre. Før 1972 var det jo sådan, at man i udvalgene arbejdede med lovforslag, mens det nye med de stående udvalg var, at der også kom det, man kaldte en almindelig del, hvor man altså kunne stille spørgsmål og kalde en minister i samråd, uden at det havde noget at gøre med et lovforslag. Det var det afgørende nye, der styrkede kontrollen med regeringen.

Jurister har det jo med at være bekymrede, så der var også nogle, der gav sig til at skrive, at det måske gik for vidt med den her kontrol, for der kunne ske det, at Folketingets udvalg blev for involverede i ministerens politik, altså om jeg så må sige, blev taget som gidsel for ministerens politik. Det var der også eksempler på tilbage i 1970'erne. Et af de mere kendte var, da Ritt Bjerregaard som undervisningsminister fik trang til at smide nogle studerende på RUC ud, fordi de nægtede at gå til eksamen. Der gjorde hun det sådan set politisk kloge, at hun lige fik Uddannelsesudvalgets tilsagn, før hun traf beslutningen.

Andre eksempler var, at ministre forelagde bekendtgørelser for udvalgene, før de udstedte dem, for at være sikre på ikke at få politisk ballade. Endnu andre eksempler var, at nogle ministre simpelt hen forelagde konkrete sager for udvalgene, før de traf afgørelser, for så var man jo sikker på efterfølgende ikke at blive kritiseret. Det problematiske i den form for trafik er selvfølgelig, at udvalgene på den måde ved at blive for involverede i ministerens politik i realiteten svækker ministerens politiske og retlige ansvar, og i flere sager svækkede det også ombudsmandskontrollen, fordi man jo dermed fik en stillingtagen fra Folketingets side eller fra et udvalgs side i de pågældende sager, hvorefter Ombudsmanden ikke kunne gå ind i det.

Hvordan har udviklingen så været siden? I det bilagsmateriale, vi har til i dag, kan vi jo se, at udviklingen kvantitativt har været meget voldsom. Det kan man jo enten glæde sig over eller det modsatte. Man kunne jo vælge den vinkel at sige, at det viser, hvor meget kontrol der er. Man kunne også vælge en måske mere realistisk vinkel og sige, at det viser, hvor ringe kontrollen er, for når der er så stor aktivitet, må det være begrænset, hvor meget kontrol der er af de enkelte aktiviteter. Det er jo altså spørgsmål, det er samråd, og det er mængden af dokumenter, og navnlig mængden af dokumenter vidner om, at det må være helt umuligt for udvalgsmedlemmerne at komme igennem materialet.

Så er jeg fremme ved nutiden. Til konferencen i dag kan man jo læse i diskussionsoplægget, at formålet er, som det hedder, at styrke udvalgene som forum for medlemmernes arbejde, i højere grad at gøre udvalgene til initiativtagere til lovgivning og at, hedder det, gøre udvalgene til forum for politikudvikling. Hvis man nu skulle stille tingene skarpt op, hvad der ligger mig ganske fjernt at finde på, så kunne man sige, at mange af diskussionsoplæggets idéer enten strider mod den menneskelige natur eller mod det politiske systems måde at fungere på eller mod almindelige parlamentariske principper eller mod det hele på en gang.

Det gør jo ikke, at tankerne ikke kan være gode nok. Det viser bare noget om, at det kan blive lidt vanskeligt at omsætte dem til virkelighed. Professor i statskundskab Henrik Jensen skrev for nogle år siden en afhandling, der hed »Arenæer eller aktører?: en analyse af Folketingets stående udvalg«. Problemstillingen i bogen er, om man kan betragte de stående udvalg som politiske aktører, eller om de snarere er arenaer for politisk kamp, og svaret i bogen er, at udvalgene først og fremmest er arenaer for politisk kamp. Udvalgene er altovervejende en ydre formel ramme om partipolitiske markeringer. Udvalgene er altså ikke aktører på den måde, at de sådan reelt er et forum for politisk drøftelse, diskussion og forhandling.

Sagen er, om jeg så må sige, lidt nedtrykkende den, at det nærmest også ville stride imod det politiske systems natur, hvis det skulle være anderledes. Det er nemlig partierne og Folketingets partigrupper, der er de reelle aktører. Det er sådan set derfor, udvalgsspørgsmål reelt ikke er udvalgsspørgsmål, men enkeltmedlemmers spørgsmål. Det er også derfor, udvalgssamråd reelt ikke er udvalgssamråd, men enkeltmedlemmers samråd. Det er også derfor, man, hvis nu man er jysk juridisk professor, godt kan blive lidt skuffet, når man indbydes af et folketingsudvalg til at komme og udbrede sin viden om et eller andet emne. Man fortæller det til konen, og hvem der ellers har lyst – eller ikke har lyst – til at høre på det, og den store dag, hvor man så kommer ind med toget, opdager man, at der kun er mødt ganske få udvalgsmedlemmer frem, og at flere af dem, der er mødt frem, er mere optaget af at kigge på deres mobiltelefoner end at høre efter det, der bliver sagt. Man lærer så ret hurtigt, at det jo så er sådan, det er.

Det er også derfor – altså dette med at udvalgene fungerer som arenaer – at politikudvikling eller lovgivningsinitiativer meget sjældent vil ske i udvalgsregi. Et udvalg er jo simpelt hen ikke en neutral sandhedssøgende enhed af medlemmer, der ligesom i en studiekreds sidder og er optaget af at finde en

fælles højere sandhed. Det er også derfor, politiske forlig jo i praksis ikke indgås i udvalgene. Det er jo, fordi der ikke er nogen fornuftige politikere, der har noget ønske om at have folk med i forhandlinger, som man ved aldrig kommer til at deltage i forliget. Det ville jo kun vanskeliggøre eller i praksis umuliggøre det, hvis man skulle have alle mulige venner og fjender med ved forhandlingsbordet. Det er derfor, det foregår alle andre steder.

Så sandheden er, at man kan sammenligne udvalgene med en arena. Henrik Jensen antyder et enkelt sted, at man også kan sammenligne dem med en cirkusarena, men det synes han så alligevel er at gå lidt for vidt. Jeg vil sige, at man også kunne sammenligne udvalgene med en postkasse. Det er en postkasse for modtagelse og afsendelse af enkeltmedlemmers og partigrupperes politiske synspunkter. Der kommer post ind i udvalget, og der kommer post ud af udvalget, men det er altså ikke i udvalget, brevene bliver skrevet. Det er sådan, virkeligheden er, men derfor kan man jo godt have en ambition om at lave om på virkeligheden, altså en ambition om at give et modspil til de kræfter i virkelighedens verden, der gør, at udvalgene ikke er nogen aktører, men bare er en politisk arena. Jeg opfatter konferencen her i dag som et forsøg på sådan et modspil.

Så således afslutningsvis opløftet vil jeg sige tak for opmærksomheden.

Kl. 09:19

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Tak til Jens Peter Christensen. Du levede helt op til vores forventninger om ikke at være enig i alting.

Vi har to på næste gang, men det kan være, I sidder bedre sammen her. Pernille Skipper og Karsten Lauritzen, som jo har været med til at tegne i hvert fald et enkelt eksempel på nye veje i udvalgsarbejdet, I vil fortælle os lidt om det, og hvad vi kan lære af det.

Kl. 09:20

Pernille Skipper (EL):

Ja, vi skal prøve. Jeg og Karsten Lauritzen er vist blevet enige om, at vi opfatter invitationen til at sige noget, som at vi skal sige noget provokerende. Jeg kan berolige med, at de yngre folketingsmedlemmer har fået styr på alkoholforbruget, så vi er nogenlunde ved vores fulde fem også, så vi skal gøre vores bedste.

Vi vil prøve at tage udgangspunkt i noget af det arbejde, vi har lavet i de to arbejdsgrupper, som I måske har hørt om, og dem fortæller vi lidt mere om om lidt. Men noget af det første, vi gerne vil snakke om, er problemerne i udvalgene. Set fra vores synspunkt – og det er vi enige om – er der ikke nogen tvivl om, at den her opfattelse af, at udvalgene skal være Folketingets maskinrum, og at det er her, det foregår, er noget, som vi gerne vil fortælle i skåltaler. Og i hvert fald, hvis det er et maskinrum, er de fleste af arbejdspladserne i det maskinrum vist automatiseret eller flyttet ud eller et eller andet. Det er i hvert fald ikke sådan, det fungerer i praksis.

I praksis er der to formål med udvalgene. Det ene er procesafklaring, altså hvilke tidsfrister der skal være, om vi kan skubbe det her lovforslag lidt, fordi der er nogle, der gerne vil have et samråd eller et eller andet andet. Og så er der på den anden side også den politiske kampplads; det er altså her, vi slås med hinanden under tv-transmission, i høringer, i samråd osv. Det er ikke, fordi vi sådan set har noget imod den åbenhed, der ligger i det, det er rigtig fint at invitere offentligheden indenfor, men det skaber selvfølgelig også nogle begrænsninger, fordi den der dialog og det rum til politikudvikling og til at diskutere med hinanden og til at erkende, at man måske er i tvivl – der kan måske også være flere synspunkter i partigrupperne, som ikke er helt afklarede endnu – mangler, og vi har det ikke i udvalgene, selv om vi siger, vi gerne vil have det. Det var pointen.

Det betyder i praksis, at udvalgene ikke sætter dagsordener, udvalgene halter efter dagsordener på deres egne områder; de prøver desperat måske at kratte lidt tid ud af en minister eller et eller andet andet, men sætter altså ikke nogen dagsordener. Og vi synes, at de to arbejdsgrupper, som har været nedsat, og som har afgivet beretninger i kølvandet på Se og Hør-sagen, under henholdsvis Retsudvalget og Kulturudvalget, er eksempler på nogle arbejdsgrupper, som faktisk har sat dagsordener, mens udvalgene lidt har taget bolden væk fra ministrene – hvis man skal sige det, som det er.

Karsten Lauritzen vil sige lidt om arbejdsgruppen i Retsudvalget, som har kørt længst tid, og så siger jeg lidt bagefter om arbejdsgruppen under Kulturudvalget. Karsten Lauritzen var formand for den ene, og jeg var formand for den anden.

Kl. 09:22

Karsten Lauritzen (V):

Tak, og først og fremmest også tak til Folketingets Præsidium for invitationen, og det tror jeg også gælder på Pernille Skippers vegne. Jeg synes faktisk, du sagde det meget pænt, Pernille. Hvis man ønsker, at

Folketingets udvalg skal være de parlamentariske værksteder, så vil jeg, hvis jeg sådan skal overføre det til noget, der har med sundhedsvæsenet at gøre, sige, at det er en kræftpatient i terminalfasen, fordi der intet foregår.

Selvindsigt kan jo være en svær ting, særlig for folk, der er folkevalgte, og det er ikke, fordi jeg peger fingre ad nogen regering eller nogen partier specifikt, men der kommer jo ikke nogen til udvalgmøderne. Man kan nogle gange også spørge sig selv, hvad Folketingets medlemmer og Folketingets partier vil med udvalgene. Jeg tror, jeg har det sådan med det, at det jo ikke bliver til andet end det, vi vil have det til at være, og derfor er jeg også glad for, at vi har den her konference.

For der er i nogle tilfælde virkelig behov for at få afklaret, hvorvidt det skal være et politikudviklende værksted, eller hvorvidt det bare skal være en arena for politiske kampe, eller hvorvidt det skal være en cirkusarena, for det udvikler det sig også til i større omfang, i hvert fald når der er samråd og andet. Så det er vigtigt, at vi stiller os selv nogle af de her spørgsmål.

Jeg har det i hvert fald sådan, når jeg skal sige det – og jeg taler jo udelukkende på egne vegne og ikke på vegne af mit parti, der er givet også nogle, der vil være uenige i det, jeg siger – at udvalgene også skal være et sted, hvor man en gang imellem sætter en dagsorden. De skal selvfølgelig kontrollere regeringen – for det ligger i vores opgave – men det skal også være et sted, hvor man sætter en dagsorden for, hvad det er, Folketinget vil, og som er med til at sætte fokus på, hvor samfundets problemer er, og hvor man måske ikke kommer med konkrete lovforslag i forhold til, hvordan man løser de problemer, men hvor man taler sig frem til, hvad problemet er, identificerer nogle udfordringer, analyserer problemet og peger på nogle løsninger, som en regering eller et folketingsflertal, hvis de ønsker det, så kan arbejde videre med.

Det er det, vi har forsøgt at gøre med de her to arbejdsgrupper, som er nedsat under Retsudvalget og Kulturudvalget i lyset af Se og Hør-sagen og det her store hackerangreb, der var på CSC. Vi havde i Folketingets Retsudvalg en diskussion, hvor vi var enige om, at det gav god mening at sætte lidt fokus på spørgsmålet om datasikkerhed og databeskyttelse, fordi det egentlig var noget, som vi ikke havde beskæftiget os ret meget med. Det var heller ikke vores indtryk, at det var noget, man i regeringen havde beskæftiget sig med eller var specielt optaget af, men vi var enige om, at det faktisk var et alvorligt og stort problem, som de her sager jo illustrerede.

Jeg skal i øvrigt sige, at der, hvor jeg i hvert fald ser en mulighed for, at Folketinget kan være med til at sætte en alternativ dagsorden i forhold til regeringen, er, når det handler om tværfaglige områder. Altså, der, hvor Slotsholmen ofte fejler, er, når der er et problem, en udfordring, som er tværfaglig, og hvor det falder ind under forskellige ministerier. Jeg tror, at der i forhold til spørgsmålet om datasikkerhed er syv forskellige ministerier involveret. Så det kan nogle gange være lidt svært at finde ud af, hvem det er, man skal kontrollere, hvis man skal kontrollere området, og det er også en udfordring, når man ligesom skal prøve at lave noget politik.

Men vi har altså haft de her arbejdsgrupper, hvor en fra hvert parti har deltaget, og det har faktisk – det kan jeg i hvert fald sige om retsområdet, hvor vi havde en arbejdsgruppe, der satte fokus på databeskyttelse – været en ganske stor succes. Vi har haft en lang række møder, vi har haft nogle høringer, hvor udvalgsmedlemmerne faktisk dukkede op – hvorvidt de fulgte med og lærte noget, er det jo svært at sige, men det så sådan ud – dem har vi haft et par stykker af, et par åbne høringer.

Vi har også haft en lang række lukkede møder. Der skal det måske være en af pointerne, i hvert fald fra min side, at vi har fået sådan en lyst til at gennemlyse alt. Det kan jo være fint, at offentligheden får indblik i, hvordan det politiske arbejde og lovgivningsarbejdet fungerer, men det har altså også sine begrænsninger. Vi har altså haft en lang række lukkede møder med forskellige aktører, hvor det, for at være helt ærlig, har været befriende, at det hele ikke er foregået foran et tv-kamera. Det har også hjulpet gevaldigt, hvad skal man sige, i forhold til det rum, vi har haft til at diskutere, hvad vi ville på det her område. Retsudvalgets arbejdsgruppe om databeskyttelse er så endt med at komme med en lang beretning, hvor vi identificerer nogle udfordringer på området.

Vi peger på nogle principper, som vi synes kunne være bærende for tilgangen fremadrettet – det har vi haft betydelige diskussioner om – og så peger vi på nogle løsninger. Det arbejde har vi så sendt til statsministeren og til de syv involverede ministre, og vi afventer så en tilbagemelding på det. Der har vi, kan man sige, ligesom givet hinanden håndslag på, at det skulle ske i enighed, for det var et område, hvor vi ideologisk ikke var voldsomt uenige.

Hvad der så skal ske fremadrettet, altså med hensyn til beslutningsforslag og andet, må det være op til partierne at vurdere, og hvad regeringen vil gøre, må være op til regeringen. Men det har i hvert fald været et arbejde, som har løftet det faglige vidensniveau inden for det her område, og det viser, at hvis man som udvalg ønsker noget, så kan man også sætte en dagsorden – der er sådan set ubegrænsede muligheder i den udvalgsstruktur, vi har i dag. Det, der måske mangler lidt – og det er i hvert fald min lære fra

arbejdsgruppen om datasikkerhed – er jo det med, at vi skal beslutte os for, hvad det, er vi vil med udvalgene, hvad det er for en dagsorden, vi vil sætte, og hvad det er, vi vil sætte fokus på.

Men så er det arbejdsgruppen under Kulturudvalget.

Kl. 09:28

Pernille Skipper (EL):

Ja, jeg har været så heldig, at jeg fik lov til at deltage i begge arbejdsgrupper, og jeg kan afsløre, at de fungerede på nogenlunde samme måde; heldigvis var der ikke sådan de store udsving under Kulturudvalget, som gjorde erfaringerne mindre gode. På samme måde som i Retsudvalget var det en proces, hvor vi havde noget åbent med tv og det hele, så man kunne følge med, men også en hel del lukkede møder, hvor arbejdsgruppens medlemmer havde mulighed for at stille alle de dumme spørgsmål, men også tage nogle diskussioner, og især på samme måde som i Retsudvalget de møder, hvor vi tager nogle egentlige indholdsmæssige diskussioner og lærer at skyde lidt fra hoften, diskuterer: Er det her nu en god idé, er det en dårlig idé, er det her egentlig et problem, er det egentlig ikke et problem, eller er det et problem, der ikke har noget med den her arbejdsgruppe at gøre, kan man også sige? Det var rigtig, rigtig givtigt, tror jeg, hvad jeg jo godt kan sige på hele gruppens vegne.

Derudover vil jeg sige, at der er to pointer ud over dem, Karsten Lauritzen havde.

Det ene er, at begge arbejdsgrupper var så heldige at have faglig bistand med fra Udvalgssekretariatet, en utrolig dygtig og meget, meget engageret faglig bistand var det også, skal jeg lige slå fast – vi havde en person, som gravede ned i indholdet, hjalp os med vores arbejde, kunne tage nogle diskussioner med de to formænd undervejs om, hvordan vi kunne gøre det her på en god måde, og havde holdninger til både proces og indhold – og det, at der var den ekstra bistand til rådighed, at vi havde været så heldige at have fået lov til at få den, betød altså rigtig, rigtig meget. Så det er også et indspark generelt til arbejdet herinde, at jo mere hjælp man får, des bedre fungerer vi jo så også som folketingsmedlemmer i det her arbejde.

Det andet er, at de to emner sådan set har det til fælles, at der er en stor, bred interesse for emnerne på tværs af Folketingets partier. Det var ikke på forhånd fastlåste holdninger. Groft sagt tror jeg f.eks. ikke, at det her ville virke i forhold til lovforslaget om syrienkrigere – altså, vi ville så bare have endnu et rum, hvor vi kunne sidde og rive hovedet af hinanden, ikke, og kalde hinanden for uduelige og alt muligt andet, og det synes vi jo også er hyggeligt. Men de her arbejdsgrupper kunne altså netop fungere på den her positive måde, fordi der var en bred interesse, fordi vi på forhånd ikke havde fastlåste holdninger, og fordi der var det her rum for diskussioner.

Jeg tror egentlig, at det var det, vi skulle sige om de to arbejdsgrupper, og så skal vi vel lidt videre i vores næste pointe, ikke Karsten?

Kl. 09:31

Karsten Lauritzen (V):

Jo, men det er altså en pointe, at arbejdsgrupperne har været et rum, hvor der har været plads til diskussioner og også en gang imellem plads til tvivl, uden at det blev fremstillet for den store offentlighed. Det tror jeg at vi skal huske på at der skal være rum til, hvis man skal bruge udvalgene til noget. Men det er som sagt altid en balancegang, fordi der er emner, som den her arbejdsform passer til, og der er emner, som den ikke passer til, sådan som Pernille Skipper var inde på. Det er jo også en balancegang, i forhold til at Folketinget jo ikke skal påtage sig ansvaret. Det er jo regeringens ansvar. Men der er altså på nogle områder en gylden mellemvej, hvis man vil. Det har vi så villet i det her konkrete eksempel.

Den anden pointe, som vi har snakket om, er: Hvordan kan man i øvrigt øge udvalgenes betydning eller værdi? Hvordan kan man gøre dem til de her politiske værksteder? De skal jo behandle lovforslagene og skal måske også, hvis det ønskes, en gang imellem sætte dagsordenen for, hvad vi vil i Folketinget, så det ikke udelukkende overlades til regeringen, og det gør det altså i meget stort omfang i rigtig mange udvalg.

Jeg må sige, at i de 7 år, jeg har siddet i Folketinget, har jeg i hvert fald identificeret en udfordring, nemlig at der er blevet lukket mere og mere ned for den faglige bistand fra ministerierne. Ude i den store offentlighed har jeg sagt, at jeg går ind for et lovråd. Det er det bestemt ikke alle i mit parti der gør, og jeg kan se, at der er flere til stede her. Og hvis jeg skal være helt ærlig, er jeg heller ikke sikker på, at det er nogen god idé, men det, jeg er helt sikker på, er, at der i de 7 år, jeg har siddet i Folketinget, er sket en gradvis lukken ned for den faglige bistand fra ministerierne. Det er altså en udfordring, at der forsøges en lukken ned for den faglige bistand og faglige viden, og det kan altså være rigtig, rigtig svært at politikudvikle i partierne, hvis det er svært at få faglige oplysninger ud af ministeriet, og hvis man skal stille otte udvalgsspørgsmål, før man får det svar fra Justitsministeriet, som man er ude efter.

Jeg er bare nødt til at sige, at der bliver lukket mere ned. Det er givetvis noget, der startede under den tidligere VK-regering eller før – da ruder konge var knægt – og det kan der være en lang diskussion om. Men

jeg synes, vi skal erkende, at det altså er sket, og man skal enten igen lukke op for den faglige bistand i ministerierne, eller også skal man finde et alternativ i Folketinget under en eller anden form. De har jo nogle modeller i Sverige, hvor de har deres udredningstjenester og andet. Og grunden til, at det gik rigtig godt i arbejdsgruppen, var sådan set, at vi fik god faglig bistand, både fra Folketinget og fra andre aktører, som vi har haft et godt fagligt samarbejde med.

Jeg kan give et par eksempler på, at der er blevet lukket ned for den faglige bistand. Vi har jo haft høringer i både Retsudvalget og Integrationsudvalget, hvor vi har spurgt om f.eks. ekspertise fra politiet og har fået vide, at det bliver svært, at ministeren skal være til stede, at ministeren har en travl kalender og sådan noget. Resultatet er så, at der f.eks. kommer en til høringen, som reelt ikke er den, der ved noget om det i politiet. Vi kan også se på antallet af svar, hvor man ikke vil give teknisk bistand. Det tal er desværre også ganske stigende. Og hvis man endelig får teknisk bistand til noget, som ministeren er imod, er det lidt af en kamp.

Jeg forstår godt det her, for der er også mere, der foregår i lukkede forhandlinger ovre i ministerierne, hvor nogle partier er udelukket. Men man bliver nødt til, hvis vi skal få udvalgene til at være et sted, som er et egentligt politisk værksted, at sikre sig, at der er den nødvendige faglige bistand, ved at man enten får lukket op for det fra regeringens side af, eller ved at Folketinget stiller et alternativ op. Det er i hvert fald min analyse af det, men jeg ved ikke, om Pernille Skipper er enig.

Kl. 09:35

Pernille Skipper (EL):

Jo, det ved du godt. Det er jeg meget enig i. For at give nogle flere eksempler kan jeg sige, at vi for nylig i Justitsministeriet, hvilket er al ære værd, har haft et ekspertmøde, som var foranstaltet af justitsministeren, og som jo var rigtig positivt. Vi fik simpelt hen lov til at komme over og høre, hvorfor vi alle sammen tog fejl, med hensyn til at der var et problem omkring de frakendelser af kørekort, der bliver givet til mennesker, der kører i hashpåvirket tilstand eller med sporbar hash i blodet.

Det var jo rigtig fint og godt, men når man så sammenholder det, at sådan et ekspertmøde pludselig bliver afholdt i ministeriet på ministerens præmisser med de af ministeren inviterede, med nogle af de oplevelser, man kan have, af, at det kan være meget, meget svært at få ministeriet til at hjælpe med at afholde lignende ting i regi af udvalgene, så kan man måske godt blive sådan en lille smule irriteret, ikke? Det er ikke, fordi der er noget galt med selve initiativet fra ministerens side, men det spiller selvfølgelig ind i en tendens til, at det bliver sværere og sværere at få tingene til at glide i udvalgene, hvis man ikke har ministerens opbakning til dem.

På samme måde er der en proces i gang lige nu, hvor partierne bag Europaaftalen, som det hedder, er i gang med at lære en hel masse om retsforbeholdet. Det er rigtig godt, og jeg håber, at de skifter holdning undervejs. Men det er ikke en proces – selv om der er tale om faglig bistand og, hvad skal man sige, en læringsproces for MF'erne – som de øvrige partier er inviteret til at deltage i. Så hermed en opfordring til måske at overveje at sende en invitation af sted. Det gør jo ikke noget, at ens modstandere også er dygtige en gang imellem.

Men det er igen noget, som jeg egentlig ville mene vi burde have i regi af udvalgene, og som udvalgene, hvis vi havde nogle flere hænder der, i højere grad kunne opbygge. For der bliver knoklet rigtig, rigtig hårdt fra Udvalgssekretariatets side, men de kan ikke nå alt.

Så har jeg ligesom en pointe for at supplere noget af det, Karsten Lauritzen også siger, nemlig at i lyset af at mere og mere bliver hevet over i ministerierne og væk fra udvalgene, og at det kan blive sværere at foranstalte at få bistand til en proces i udvalgene, samtidig med at udvalgene ofte fungerer som den her politiske kampplads – vi slås i samråd osv. – mener jeg, at vi mangler et forum til at tage sig af de her enkeltsager, de politiske konfrontationer med ministeren, som vi jo også gerne vil have.

Retsudvalget tror jeg stadig væk ligger som nummer 1 på listen over antal samråd, gør det ikke? (*Karsten Lauritzen: Der er blevet indkaldt til mange*). Ja, der er ret mange, og hverken Karsten Lauritzen eller jeg kan sige os fri for at have indkaldt til rigtig, rigtig mange af dem. Det gør vi, men det er ofte, fordi vi gerne vil have lov til at konfrontere ministeren med de politiske prioriteringer, en aktuel sag, noget, der foregår. Og det hænder også, at når vi så kommer til det samråd en halvanden måneds tid senere, så er luften gået en lille smule af ballonen. Det er ikke, fordi vi indkalder til irrelevante samråd, det kunne vi ikke finde på, men fordi tiden går og den politiske dagsorden er så omskiftelig, som den er.

Jeg ved godt, at Mogens Lykketoft nogle gange bliver drillet lidt med det her med at slippe gækken løs inde i Folketingssalen med den nye spørgetid, men der er måske noget musik i det, som vi kan spille videre på i udvalgsregi, så en mulighed kunne være, om vi kunne overflødiggøre nogle samråd ved at lade ministeren møde op i udvalget til en ugentlig times spørgetid om aktuelle emner, hvor man kan konfrontere på samme måde og få overstået nogle af de der diskussioner, hvor man gerne vil stille ministeren de

spørgsmål, som der bare ikke er nogen journalister der kan få svar på. Det kunne man overveje. Det er i hvert fald et indspark til, at man kunne tænke i den retning.

Men det er klart, at skal man løsne op for, at mere og mere foregår ovre i ministerierne, så er det også noget, vi sådan på tværs af partierne skal være enige om i udvalgene, altså at vi hiver lidt i den modsatte retning.

Kl. 09:39

Karsten Lauritzen (V):

Hvis jeg kan få lov til at runde af – jeg tror, vi har 1 minut tilbage – så vil jeg sige, at jeg tror, og det er min egen personlige overbevisning, at der er behov for, at udvalgene sætter sig ned og spørger: Hvad vil vi gerne? Og det er jo ikke noget, med al respekt for Folketingets Præsidium, som man kan sætte firkantede regler op om.

Man kan selvfølgelig lave nogle mindre udvalg; det synes jeg personligt ville være en god idé, for det er i hvert fald ikke alle dem, der er medlem af udvalgene, der kommer til udvalgmøderne. Det kan jeg godt forstå, jeg er selv medlem af syv udvalg, og det er fuldstændig umuligt at nå. Så må man prioritere, og det må man jo også i partierne.

Men det handler om, at vi skal sætte os ned og finde ud af, hvad man vil med et udvalg. Der kan være forskel på, hvad man vil med udvalgene, afhængigt af hvad udvalgene arbejder med. Og så er der ikke nogen begrænsninger. Altså, vi har jo nedsat de her arbejdsgrupper i Retsudvalget og i Kulturudvalget uden at spørge nogen om lov. Det har vi bare gjort. Vi har læst forretningsordenen og har set, at der ikke stod, at vi ikke måtte. Det betyder så, at man må.

Min egen pointe ud over de ting, som Pernille Skipper og jeg har sagt, vil i hvert fald være, at der er behov for, at vi som parlamentarikere og folketingsmedlemmer sætter os ned i udvalgene og finder ud af, hvad der skal være vores dagsorden, hvad vi vil fokusere på, hvordan vi vil arbejde, hvilke relationer vi i øvrigt vil have, og hvilket samarbejde vi vil have i det pågældende udvalg. Det sker desværre i meget, meget begrænset omfang i dag. Altså, vi kan redde kræftpatienten, men det kræver, at vi finder ud af, hvad vi vil.

Kl. 09:41

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Det var meget to the point, tak for det. Så er det Henning Olsson. Jeg ved ikke, om du helst vil sidde eller stå. Og tak, fordi du er vendt tilbage til os.

Kl. 09:41

Henning Olsson (tidligere formand for Folketingets presseloge):

Selv tak. Det er simpelt hen en fornøjelse – jeg holdt jo op herinde den 1. november 2014 – at komme tilbage igen, se dette smukke rum og møde alle jer. Det er ligesom at komme hjem igen. Jeg er blevet spurgt, om jeg vil komme med et indlæg, der handler om, hvorvidt arbejdet i udvalgene er interessant for den offentlige debat, og hvordan det får en større rolle. Se, alene det, jeg opfatter som den modsatrettedhed, der ligger i spørgsmålets formulering, siger mig – og jeg synes også, jeg får det bekræftet her – at der langt hen ad vejen i Folketinget er en opfattelse af, at udvalgsarbejdet ikke længere, hvis det nogen sinde har været det, er interessant for offentligheden. Jeg skal dog her indskyde, at selv om udvalgene måtte være reduceret til rene kamparenaer, så kan offentligheden have en stor interesse i at sidde ved arenasiden og følge disse kampe.

Jeg er altså ikke helt enig i, at der ikke er nogen interesse for udvalgsarbejdet, og at der ikke har været det, siden de faste udvalg blev indført efter svensk forbillede i 1972. Men pressens fokus er i løbet af de godt 40 år flyttet andre steder hen i den politiske beslutningsproces, bl.a. fordi, vil jeg påstå, der er sket en magtforskydning, men også fordi udviklingen i pressen selv har været medvirkende til det, og så har fremkomsten af elektroniske distributionskanaler bevirket, at politik i dag som stofområde er udsat for langt hårdere konkurrence fra andre stofområder, indenlandske som udenlandske, end før i tiden. En Muhammedkrise et fjernt sted kan jo på et splitsekund overhale næsten al interesse for dansk politik ved hjælp af de sociale medier, der er kommet.

For 40 år siden var det nærmest en selvfølge, at man på de politiske redaktioner her på Christiansborg delte ministerier og udvalg imellem sig sådan på et stykke papir med pålæg til hver enkelt om at følge de områder, som man nu havde fået skrevet ned. Det er næppe tilfældet i dag, vil jeg tro. Men hermed ikke sagt, at udvalgene ikke fortsat spiller en rolle som forbindelse til offentligheden. Det er trods alt qua udvalgsmedlemmerne, at vi journalister her på Christiansborg får vores kilder, og derfra, vi kan få vores nyheder og input til det, vi skal offentliggøre.

Men udvalgene spiller selvfølgelig også en stor rolle i implementeringen af lovgivningen og som controller af regeringsførelsen. Udvalgenes kontrolarbejde udmøntet i spørgsmål til ministre eller i samråd har pressens bevågenhed. Jeg er i hvert fald overbevist om, at der på redaktionerne stadig væk bliver fulgt med i, hvad det er for spørgsmål, der bliver stillet, og hvad det er for samrådsemner, der kommer op at vende. Men en nærmest inflatorisk udvikling i mængden af spørgsmål og samråd gearret i 2009 af Folketingets nyskabelse, egne tv-transmissioner, gør det naturligvis nødvendigt at prioritere hårdt, altså selektere indsatsen. Antallet af åbne samrådsspørgsmål var, som vi kan se i materialet, i folketingsåret 2005-06 på 388. I 2008 – det, jeg kalder tv-året – steg det til 1030. Siden er det langsomt faldet, men stadig væk til et niveau langt over 2005-06. Sidste år lå der 572 samrådsspørgsmål i forbindelse med åbne samråd.

Det tvinger som sagt medierne til langt skarpere prioriteringer. Men stadig væk er det jo sådan, at når der f.eks. i samråd virkelig er noget på spil, er medierne og dermed offentligheden også til stede, f.eks. når Retsudvalgets flertal pludselig må erklære mistillid til en justitsminister, eller når Socialudvalgets flertal ønsker at kritisere en usædvanlig og uventet særbevilling, eller da der under den tidligere regering var diskussionen om overbetaling af private sygehuse. Og lad mig slutte med at sige, at IC4-togenes problemer jo heller ikke er gået pressens eller offentlighedens næse forbi. Så der er også stadig væk fokus på udvalgene.

Politikerne skal i hvert fald ikke være nervøse for, at sådanne spektakulære sager ikke i fremtiden finder frem til avisernes spalter, radioernes lydkanaler eller tv-skærmen og dermed offentligheden. Men de fleste af de mange samråd må man nok se i øjnene bliver forbeholdt Folketings egen tv-kanal, hvor så særligt fagligt interesserede eller politisk interesserede kan følge dem direkte eller efterfølgende. Det er ikke i sig selv nødvendigvis en dårlig udvikling, men folk skal naturligvis bare vide, at det kan lade sig gøre og hvordan, og her ligger måske en informationsopgave for Folketinget.

Lovgivningsarbejdet er selvfølgelig altafgørende og vigtigt på Christiansborg, og også udvalgets gennemgang af lovgivningen, den tekniske afklaring og de spørgsmål, det så måtte rejse, er vigtigt. Men sandt at sige er det jo ikke noget, som pressen følger minutløst dag efter dag. Det er så ikke helt det samme, som at det ikke bliver fulgt af nogen part i offentligheden. Jeg er overbevist om, at enhver interesseorganisation med respekt for sig selv, lønmodtagernes organisationer, arbejdsgiverforeningerne, landbrugets foreninger eller brancheforeninger, for ikke at snakke om sportsforeninger og andre, følger nøje med i den lovgivning, der vedrører lige præcis deres område. Det er jeg også sikker på at I som politikere ved, når I modtager deputationer eller alt det skriftlige materiale og de henvendelser, I får fra borgere ude i landet.

Pressens interesse for lovgivningsarbejdet er selvfølgelig meget, meget svingende. Der kan være meget stor og omfattende lovgivning, som pressen følger nøje, men der er også lovgivning, som slet ikke bliver fulgt. I morgen er der f.eks. fem-seks udvalgsmøder her på Borgen. I den ene ende mødes Færøudvalget for lige at tilrettelægge lovforslaget om kapitalkrav og tilsynsmæssige krav for kreditinstitutter og investeringsselskaber. I den anden ende er det Retsudvalget, der har åbent samråd med justitsministeren om opgradering af sikkerheden i landets retssale. Jeg vil ikke blive forbavset, hvis Færøudvalgets møde i morgen ikke bliver fulgt af mange, for som tidligere statsminister Poul Schlüter engang sagde om det omsiggribende lovstof: Vi har mange love, som kun henvender sig til et lille publikum. Den lovgivning, vi har om oksebrenslarvers udryddelse, interesserer formentlig ikke mange i hovedstaden.

Men hvis folketingsmedlemmerne føler, at den offentlige interesse for arbejdet i udvalgene har været og er dalende, kan en forklaring også være det, jeg var inde på tidligere, og som jeg har kaldt magtforflytning. Der er nemlig sket det med skiftende regeringers opbakning, siden de faste udvalg blev indført for godt 40 år siden, at magten, når vi taler om afgørende politikskabelse, altså de store reformer, groft sagt er flyttet fra Folketinget til Finansministeriet, vil jeg påstå.

Kl. 09:49

Det blev også påvist som ét resultat af den danske magtudredning, Folketinget besluttede at iværksætte i 1997. I 2004 udkom bindet »Magten på Borgen« af daværende kandidatstipendiat Christian Albrekt Larsen og professor Jørgen Goul Andersen. Deres forskning baseret på flere meget store reformer i 1980'erne og 1990'erne og i begyndelsen af dette årtusinde af pensions- og arbejdsmarkedsområderne, skatteområdet og efterlønnen viser utvetydigt, at det herhjemme er en undtagelse for det politiske system forlods at inddrage offentligheden i debatter om sådanne reformer. End ikke partiernes egne organisationer bliver, med enkelte undtagelser, spurgt, i modsætning til i Sverige og i Tyskland, hvor det er en regel – som regel – ofte at involvere de store partikongresser forlods i debatter om kommende store reformer.

De to forskere påviser også en centralisering af magten, en udvikling, hvor den væsentligste lovgivning, altså reformerne, aftales som pakkeløsninger i snævre forligskredse mellem toppolitikere – og fysisk meget ofte i Finansministeriet, som i de forløbne år er lykkedes med at påtage sig ikke bare én rolle, men en helt

afgørende rolle i dansk politikudvikling. Om skattereformen i 2003 og 2004 skriver de to, at Skatteministeriet akkurat fik lov til at være med til at præsentere det glade budskab om skattelettelser, og det hedder videre:

Når det gælder politikerne fra partierne, er det topforhandlerne, mere end det er de skattepolitiske ordførere, der præger billedet. Og når det gælder folketingsgrupperne, så er de stort set henvist til at godkende indgåede forlig. Folketingets stående udvalg spiller ikke den store rolle i sådanne større sager, men kan klare enkelte detaljer under udvalgsbehandlingen.

Pressens rolle og indflydelse i denne fase giver de to reverenter talt ikke noget for: Det er også politikerne, der styrer medierne, ikke omvendt, og man er endda i væsentlig grad i stand til at forhindre medierne i at få indsigt i, hvad der foregår – må jeg beskæmmet citere fra »Magten på Borgen«.

Men jeg synes, den her udvikling sådan set stemmer meget godt overens med, hvad jeg selv mener at have oplevet gennem årene omkring de årlige finanslovsforlig, hvor der indgås aftaler mellem forligspartierne om næsten hvad som helst i forbindelse med statsbudgettet, ja, lige fra store altomfattende skattespørgsmål til særbevilling til restaurering af Roskilde Domkirkes tårn. I den seneste finanslovsaftale indgår mindst 11 underaftaler, herunder en om klippekort til hjemmehjælp.

Man kan sige, at det selvfølgelig er meget naturligt, for alt kan lægges ind under en finanslov. Men det forekommer mig, at der er sket en markant udvikling, i retning af at man bruger finanslovsforhandlingerne til også lige at pakke en hel masse andre aftaler, som der så ikke på noget tidspunkt forlods har været nogen som helst form for debat om, ind i. Og det kan naturligvis forklares rationelt som et gode for politikere og en regering netop at kunne forhandle i en snæver kreds og i lukkede rum, men det kan også forklare pressens fokusændring fra udvalgsværelserne på Christiansborg til stengangen i Finansministeriet, for vi journalister søger jo altså ideerne, politikformuleringerne og beslutningerne dér, hvor det sker: Er det i udvalgene? Ja, så dér. Er det i Finansministeriet? Ja, så dér.

Lad mig slutte med at sige, at regeringer og specielt mindretalsregeringer altid har følt udvalgene som lidt af en klods om benet. Lad mig her citere fra en kaminpassiar mellem daværende statsminister Poul Schlüter og de tidligere statsministre Poul Hartling og Anker Jørgensen, gengivet i Statsministeriets jubilæumsskrift, »Statsministeriet i 75 år«, der kom helt tilbage i 1989.

Poul Hartling siger: Det var jo Bomholt, som efter svensk mønster fik indført de faste folketingsudvalg, og hvad er resultatet? Formændene for disse udvalg har næsten tiltaget sig ministerposition.

Poul Schlüter: Det er tæt på.

Poul Hartling: Ja, det er tæt på, og man kan jo se, hvem radio og fjernsyn interviewer. Når medlemmer af de faste udvalg har siddet nogle år, er de jo meget klogere på området end en tilfældig ny minister, i hvert fald i begyndelsen. Og det giver position. Dette kan man ikke klage over, men alligevel har vi måske gjort noget forkert.

Så hører man Anker Jørgensen: Det er et uundgåeligt led i udviklingen, at folk tillader sig at snakke med.

Men vil regeringer og deres embedsmænd tillade, at folk snakker med – altså bortset fra ved valgene, hvor man jo i henhold til grundloven ikke kan gøre andet? Se, hvis svaret i dag, Mogens Lykketoft, er et ideelt ja, så kan vi jo med de to forskere bag magtudredningens afsnit om magten på Christiansborg sige: Uden at foregøgle, at fortiden var så meget bedre, og uden at trække for store vekslere på befolkningens engagement er spørgsmålet alligevel – med et udtryk lånt af Poul Nyrup Rasmussen – om vi ikke kan gøre det lidt bedre.

Det tror jeg selv man kan, hvis der er vilje – en vilje til at gøre det lettere for offentligheden at følge med. Folketinget kan f.eks. opruste sin hjemmeside og gøre den mere overskuelig og lettere tilgængelig for almindelige mennesker. Folketinget kan informere bedre og bedre, f.eks. gennem annoncering, ikke bare i dagblade, men også ved brug af sociale medier. Udvalgene kan agere mere udfarende, f.eks. med endnu flere høringer om specielle lovforslag, måske holdt på skift landet over for at tiltrække et bredere publikum. Store, vidtrækkende og principielle lovprogrammer og reformer, f.eks. ændring af pension og dagpengeregler eller skattereformer, kan i tide, og før beslutningen træffes, lægges ud til offentlig debat.

Jeg ved, det er et farligt forslag, men det er nu stillet. Og så kan man jo ændre partikulturen, således at partiernes besluttende forsamlinger får reel adgang til at diskutere store samfundsændringer, før de foreligger som et fait accompli.

Endelig kan udvalgsmedlemmerne selv være opmærksomme på at spille en mere udfarende rolle over for konkurrenceudsatte, partiafhængige, platformsopdelte medier med stadig kortere deadlines. Den offentlige interesse er der, det er jeg ikke i tvivl om, men den skal imødekommes.

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Tak til Henning Olsson. Så er det Eva Kjer Hansen, der som Europaudvalgets formand skal sige lidt om den opgave, vi i hvert fald ikke har løst tilfredsstillende endnu, med den meget store del af vores lovstof, der faktisk kommer fra EU.

Kl. 09:56

Eva Kjer Hansen (formand for Europaudvalget (V)):

Det er jo en fornøjelse ... [Lyddufald] ... emne, I alle sammen brænder for, nemlig vores behandling af EU-stoffet. Se, der var engang, hvor hele Europa kom valfartende til København for at blive inspireret af vores model for, hvordan vi greb den demokratiske kontrol med regeringen i EU-sager an. Vi var et sandt foregangsland. Europaudvalg, rådsmødeforelæggelser, mandatafgivning – det blev kopieret flittigt i 1990'erne og 00'erne i de øvrige parlamenter.

I dag er det os, der må rejse ud for at blive inspireret i de andre parlamenter. For at sige det, som det er: De bliver målløse, når de hører, hvordan vores fagudvalg kun sporadisk beskæftiger sig med EU-lovgivning. Hvordan kan jeres Europaudvalg behandle alting? spørger de.

Det er jo et relevant spørgsmål: Kan vi det? Hver fredag sidder vi ni personer og træffer beslutninger om Danmarks holdning til 2.000 stykker lovgivning årligt. Det handler om alt fra dansk realkredits fremtid, dankortets fremtid, bankunion, affaldsordninger, kemiske stoffer i shampoo, persondatabeskyttelse, luftkvalitet i vores byer, sidespejle på lastbiler, skattely, pesticidniveau i peberfrugter, støtte midler til danske landmænd og til danske forskere, dansk, europæisk og global klima politik, stort og småt.

Vi har brug for input fra de fagudvalg, der har kendskab til områderne, og som kender detaljerne i lovgivningen. Vi kunne godt ønske os meget mere input fra jer – for nu at sige det på jysk. For når vi ser hinanden i øjnene, ved vi godt, at der jo heller ikke i partierne sker nogen særlig tæt koordinering af indsatsen på EU-området – lidt mellem ordførerne, meget lidt på gruppemøderne. De ni mennesker er med andre ord alene i en verden af mange papirer og mange ofte meget komplekse sager af stor betydning for borgernes hverdag i Danmark. Det er faktisk et tungt ansvar. Det er en stor arbejdsbyrde, der ligger på de ni mennesker.

I Europaudvalget, vil jeg skynde mig at sige, er vi ualmindelig taknemmelige for tilliden, men vi er også forundrede. Er der virkelig ikke flere, der vil blande sig? Stoler I så meget på, at vi ni fredag efter fredag kan jonglere med fiskekvoter, frihandelsaftaler og velfærdsrettigheder for EU-borgere, sådan at boldene falder heldigt ned hver gang, eller er det bare sådan, at I accepterer, at der ryger en lakridspibe eller en kanelsnegl i svinget?

Vores europæiske kollegaer tvivler som sagt på, at det kan lade sig gøre. Det gør vi også selv. For konsekvensen er jo, at den demokratiske kontrol ikke er nær så stærk, som den burde være. Folketinget er sakket bagud, fordi vi leger, at EU er noget ganske særligt, en slags udenrigspolitik, som sådan skal behandles separat. Men EU er indenrigspolitik. Det handler om de ting, der foregår i Danmark, om, hvordan vi tackler udfordringer, og om, hvordan vi indretter vores samfund.

Det er jo så interessant, at der i Folketinget sker en ganske grundig behandling af hvert eneste danske lovforslag med betænkningssafgivelse, behandling i fagudvalg og masser af spørgsmål til ministrene; vi diskuterer det på gruppemøder, og det gør vi også i salen. En stor del af den lovgivning, som vi bruger så meget tid på, er jo baseret på EU-regler.

Når først direktiverne skal implementeres i dansk lovgivning, er det for sent at påvirke noget som helst. Den grundige behandling, efter at et forslag er vedtaget, står jo i skærende kontrast til den somme tider lemfældige behandling, forslaget får i Folketinget i den fase, hvor der rent faktisk er indflydelse at få, og det er jo, når sagerne behandles i Europa-Parlamentet og Rådet. Tænk på, hvad vi kunne opnå, hvis vi kanaliserede noget af vores megen energi fra implementeringen af EU-lovgivning over til beslutningsfasen.

Kl. 10:01

Vi må erkende over for hinanden, at vores model med central mandatafgivning i Europaudvalget både har fordele og ulemper. Fordelene er overblik, sammenhæng og en forståelse for EU-systemet og Danmarks rolle i det. Ulemperne er så manglende fagligt kendskab til sagerne og dermed en ringere kontrol med de detaljer, hvori djævlen ligger. Spørgsmålet er, om vi kan veje de to forhold op imod hinanden. Hvad er bedst for Danmark? Hvad er bedst for vores demokrati?

Fagudvalgenes interesser for EU-sager hænger naturligt sammen med graden af indflydelse og ansvar, og så gælder det om, at vi finder en model, hvor vi samarbejder for både at få det tværgående overblik og den faglige dybde. Jeg er faktisk sikker på, at hvis I sendte en betænkning, et indstillingsnotat til Europaudvalget forud for mandatafgivning, så ville vi følge den. Da Miljøudvalget i gamle dage under Steen Gades formandskab sendte indstillinger, blev disse gransket nøje og fulgt.

En anden idé: Kursen for Europa fastlægges i Det Europæiske Råd. Det er der stor interesse for i medierne, men debatten i Folketinget er igen begrænset til de ni og så til et lukket forum i nævnet. Hvad nu hvis vi havde brede, åbne debatter i salen med statsministeren om, hvor Europa skal bevæge sig hen, og hvordan Det Europæiske Råd forestiller sig at man kommer derhen? Det er et af de områder, hvor vi også kunne lade os inspirere af vores kollegaer i andre parlamenter.

Uden for murene arbejder civilsamfundet professionelt og engageret med EU-spørgsmål. Der kommer input til Europaudvalget fra interesseorganisationer, ngo'er og arbejdsmarkedets parter, men mon ikke der også dér kunne være potentiale i et tættere samarbejde. Jeg tror, at vi i udvalgene på tværs skulle arbejde mere strategisk med udvalgte vigtige sager. Vi skal vænne os til, at regeringen ikke er den eneste, vi kan kanalisere vores input og indflydelse igennem, men at vi også kan adressere vores holdninger og bekymringer og ideer til kommissærer og til europaparlamentarikere, at vi kunne være meget mere til stede i Bruxelles med argumenter og danske vinkler og kæmpe for vores sager.

Der kunne vi bruge civilsamfundet meget mere til at hjælpe os med at udpege disse vigtige sager, så vi også kom hurtigere ind i beslutningsprocessen. Vi foreslår, at vi hvert år holder møde med interesseorganisationer og gennemgår Kommissionens arbejdsprogram for på den måde på et meget tidligt tidspunkt at få identificeret de sager, som har vores interesse. Faktisk vil det første møde af en sådan art finde sted den 18. marts 2015. Det har jeg drøftet med fagudvalgenes formænd, altså for de fagudvalg, som er relevante i forbindelse med dette års arbejdsprogram fra Kommissionens side, og vi tror på, at det vil kunne give os mulighed for på et meget tidligt tidspunkt at identificere, hvad vi skal arbejde med, og så få afklaret, hvordan vi kan få størst mulig indflydelse undervejs.

Endelig skal jeg jo så også nævne, at vi kunne gå den svenske vej. I Sverige har man indført et økonomisk tillæg for at møde op til europaudvalgsmøderne om fredagen. (*Munterhed*). Det handler jo om, at vi får fundet de rigtige incitamenter.

Nå, lad mig endelig runde af med at nævne, at Folketinget efter min mening har brug for flere ressourcer. De dygtige medarbejdere knokler løs, men de kunne godt bruge mere tid og overskud til at løse de mange opgaver, vi stiller dem. Vi er helt og aldeles afhængige af den information, vi får fra regeringen, og det kan vi ikke lave om på, men vi kan sørge for, at vi følger ordentligt op, at vi får stillet de rigtige spørgsmål, at vi får researchet ordentligt, i forhold til hvilke initiativer der yderligere skal tages i Folketinget. Hvis vi skal kunne gøre vores arbejde godt nok, skal vi have kapaciteten til det. Det var også noget af det, Pernille Skipper og Karsten Lauritzen var inde på.

Bare for at tage et eksempel fra Europaudvalget: Jeg har her for nylig opdaget, at der står i vores beretning, at regeringen skal orientere os i fagudvalgene og i Europaudvalget om, hvordan direktiver bliver implementeret, og at det skal ske i form af et kortfattet notat. Men om det faktisk sker, er der ingen af os der rigtig har styr på. Vi ved det ikke, for vi registrerer det ikke. Vi aner ikke, om vi får de notater, og i hvilket omfang det rent faktisk sker. På en eller anden måde må det være sådan, at de beslutninger, vi træffer i Folketinget, skal vi også være i stand til at kunne følge op på.

Så sluttelig vil jeg sige: Hvis Folketinget skal have indflydelse på danskernes hverdag, hvis Danmark igen skal i front i forhold til den demokratiske kontrol, skal ansvaret for EU-sager i Folketinget bredes ud fra de ni alene i verden til en langt bredere kreds. Jeg glæder mig til at høre, hvilke ideer, hvilke indspark der er i dag, og så håber og tror jeg på, at vi kan få et langt stærkere engagement og dermed en bedre behandling og en bedre demokratisk kontrol af EU-sagerne i Folketinget.

Kl. 10:07

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Også en stor tak til Eva. Vi har travlt. Vi har selvfølgelig, havde jeg nær sagt, brugt lidt af tidsrammen. Vi skal være her tilbage fra udvalgsarbejdet kl. 11.20 med en kort fortælling fra hver arbejdsgruppe. I har omhyggeligt fået at vide, hvem I er sammen med, og hvor I skal være, og hvad vi i hvert fald gerne vil have nogle punktvis svar på. Godt udvalgsarbejde!

Kl. 10:07

[Drøftelse i arbejdsgrupperne].

Afrapportering og drøftelse i plenum

Kl. 11:24

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Hallo, hallo! Vi er nødt til, selv om gruppe 1 åbenbart ikke er færdig til tiden, at starte. Jeg vil foreslå, at vi går direkte til gruppe 2's formandskab, Lars Barfoed og Finn Sørensen, og hører, hvad I vil rapportere til os.

Afrapportering fra arbejdsgruppe 2

Kl. 11:24

Lars Barfoed (formand for arbejdsgruppe 2 (KF)):

Tak for det. Vi fik rigtig mange synspunkter frem. Vi havde til opgave at se på bl.a. spørgsmålet om udvalgenes rolle i det lovforberedende arbejde, og det var der sådan forskellige synspunkter på:

Skal man deltage i det lovforberedende arbejde, skal det i hvert fald være det, som ligger ude i horisonten, hvor man har en mere strategisk tilgang til det. Det var et synspunkt.

Et andet synspunkt var – sjovt nok fremsat af en repræsentant fra en af organisationerne – at der skal være mere plads til, at organisationer og andre uden for huset deltager i det lovforberedende arbejde. Man sagde også, at det jo kommer lidt an på, hvor meget regeringen vil acceptere, at man deltager.

Der var også det synspunkt oppe, at man kunne forestille sig, at regeringen kvalificerer lovprogrammet, sådan at når lovprogrammet kommer, er der også en oplistning af, hvilke lovforslag der kræver, at man får et udvalgsarbejde omkring det eller en særlig grundig forberedelse af det, og hvilke lovforslag der kan passere igennem sådan rimelig hurtigt, så regeringen på den måde giver udvalgene muligheder for hen over året at forberede, hvad de skal bruge tid på at forberede, og hvad de ikke skal bruge så meget tid på at forberede.

Der var også det synspunkt fremme, at udvalgene ikke er klædt ordentligt på. Man skal styrke den ekspertise, som Folketinget råder over.

Der var også det synspunkt fremme, at udvalgene *ikke* skal deltage i det lovforberedende arbejde.

Endelig blev det sagt, at meget hænger sammen med den tekniske gennemgang, hvor vi har embedsmænd til stede. Der var en diskussion af, om ministrene behøver at være til stede, når der er teknisk gennemgang. Der var flere, der mente, at der ikke er nogen grund til, at man kræver, at ministeren skal være til stede under teknisk gennemgang.

Så havde vi et punkt, der handler om arbejdet i lukkede forligskredse, altså om det er et demokratisk problem? Jeg tror, at der var almindelig enighed om – det tror jeg nok jeg kan sige; så ved jeg ikke, om nogen protesterer – at der altid vil være lukkede forligskredse, men at man skal kunne lytte, efter at et forlig er aftalt. Man skal kunne erkende fejl, for der bliver begået fejl, når man laver nogle forlig. Ministeren skal gå forrest med det og kalde forligskredsen sammen, hvis det er sådan, at man kan se, at den her har aftalt noget, som ikke holder, nu når man hører, hvad virkeligheden kommer ind og fortæller.

Det tredje, jeg skal referere, er behandlingen af EU-sager. Der var et synspunkt fremme om, at nogle sager godt kunne gå ned i salen, især brede drøftelser, f.eks. sager, der er oppe i Det Europæiske Råd, hvor statsministeren deltager.

Der var også, tror jeg, almindelig enighed om, at man på en eller anden måde skal inddrage fagudvalg og/eller ordførere mere, men det kan man gøre på forskellige måder, og der var forskellige synspunkter. Det kan være sådan, at fagudvalgene skal rapportere, afgive betænkning til Europaudvalget; det kan være sådan, at man skal ordne det i grupperne, så ordførerne må ind over og rapportere til europaudvalgsmedlemmerne.

Endelig var der også et synspunkt fremme om, at det også hænger sammen med at give tidlige mandater, sådan at der på den måde bliver mere tid til at diskutere tingene, i og med at mandaterne kommer tidligere frem. Det kunne også være, at manovre i ministerierne skulle sikre, at ministeren er tidligere inde i sagerne, så det ikke er embedsmændene, der har forhandlet sagerne langt hen ad vejen, inden ministeren og dermed det politiske bliver inddraget.

Det var med den tid, der er til rådighed, et kort resumé af tre af punkterne. Og så har Finn Sørensen et par punkter.

Kl. 11:28

Finn Sørensen (formand for arbejdsgruppe 2 (EL)):

Tak. Det første, jeg skal sige noget om, har overskriften »Mindre proces, mere indhold«, og der var nogle underspørgsmål om, om man i højere grad skulle bruge en skriftlig procedure i udvalget og så sige, at den sag, man nu har behandlet, kun bliver taget op på udvalgsmødet, hvis der er en ordfører, der beder om det. Og man må også tilsvarende i højere grad kunne bruge skriftlig behandling af lovforslag, altså så tekniske og meget enkle lovforslag, som der er bred enighed om, måske kan behandles ved en skriftlig procedure. Det ville så kræve nogle ændringer i forretningsordenen, hvis vi skulle det. Det sidste blev ikke diskuteret, det første blev det, og det blev slået fast som en vel vigtig erkendelse, som ingen protesterede imod, at

udvalgene jo har store beføjelser og stor frihed til at tilrettelægge arbejdet, sådan at der bliver brugt mindst mulig tid på proces og mest mulig tid på indhold. Nogle udvalg gør det allerede. Finansudvalget, fik vi at vide, er langt i forhold til behandling af ændringsforslag til finansloven f.eks. gennem en skriftlig procedure.

Så udspandt der sig også en diskussion, der sådan mere handlede om samråd, og hvis ikke det bliver sagt i andre sammenhænge, kan jeg sige, at der jo var et provokerende forslag om at slukke for de der kameraer, for så får vi en saglig debat, når der er et samråd med ministeren. Den lader vi bare stå, som den er der.

Så var der også en anden provokerende bemærkning fra et medlem, der har siddet i et udvalg i 4 år, og jeg skal nok lade være med at sige, hvad det var for et. Han har flittigt deltaget, måske ikke i alle udvalgsmøder, men så i rigtig mange, og han har endnu ikke i disse 4 år oplevet, at der er blevet diskuteret politik på et eneste udvalgsmøde.

Så skulle jeg sige lidt om noget, der handler om udvalgenes evaluering af væsentlige love. Oplægget var: Skal udvalgene påtage sig et større ansvar ved mere systematisk at overvåge, om væsentlig lovgivning får den tilsigtede virkning? Her var der en spændende diskussion for og imod, om der skal være solnedgangsklausuler i lovene. For i givet fald tvinger man jo Folketinget til at evaluere, om en lov nu har fungeret efter hensigten. Det var der kritiske bemærkninger til ud fra, at man så var bange for, at det ville blive en sovepude, for når man laver en lov, skal den jo altså laves, så den kan holde, medmindre der ligefrem sker en ændring ude i virkeligheden.

I forhold til udvalgenes rolle i det her var der mange spændende indlæg, der gik på, hvordan udvalgene i højere grad kan følge op på, hvordan lovene egentlig virker, altså om de fungerer efter det erklærede formål og den erklærede hensigt. Det var vel et af de punkter i arbejdsgruppens debatter, hvor man følte, at alle spillede på en fælles bane, at det var vigtigt. Men der blev løftet en vigtig pegefinger, for en forudsætning for, at udvalgene kan foretage en reel vurdering af, om en lov virker efter hensigten, er, at man allerede ved lovforslagets vedtagelse sørger for, at der er en forpligtelse til at tilvejebringe de fornødne oplysninger om, hvordan det så går med det her lovforslag, så man har noget at evaluere ud fra. Et punkt, som blev nævnt tit, var, at her kan man jo så også bruge høringer, hvor man har mulighed for at inddrage civilsamfundet.

Det sidste punkt nåede vi simpelt hen ikke, fordi der var så stor talelyst. Det var det her om udvalgenes mødetidspunkter og årshjulet, så vi håber, der er nogle andre, der har løst de opgaver dér. Tak.

Kl. 11:32

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Tak til gruppe 2. Så går vi til gruppe 1, og jeg skal måske indskærpe, at det referat, der skal gives nu, næsten foregår efter de almindelige taletidsregler. Hvem af jer vil starte? Mette Reissmann?

Afrapportering fra arbejdsgruppe 1

Kl. 11:32

Mette Reissmann (formand for arbejdsgruppe 1 (S)):

Det gør jeg, og jeg gør det kort. Vi skulle netop diskutere det om det lovforberedende arbejde. Der var ikke stemning for, at man havde udvalgsmedlemmer siddende i en kommission eller et lovforberedende udvalg, men man ville gerne have lovkataloget så hurtigt som muligt i udvalget for simpelt hen på den måde at kunne være med til at drøfte det. Alle var interesseret i at hæve kvaliteten af udvalgsarbejdet. Det ville gøre det mere attraktivt, og det ville i øvrigt også blive sjovere, som en udtrykte det, at kunne involvere sig så tidligt i processen.

En koordinering mellem udvalgene er også ønskelig, når vi har lovforslag, som går på tværs af ressortområderne. Det sætter ideer i gang, og det skaber altså måske også en langt mere bæredygtig lovgivning i sidste ende.

Brugen af elektroniske medier er selvfølgelig vigtig, men det er ikke sådan, at det kan erstatte ansigt til ansigt-drøftelser i udvalgene. Og det sætter naturligvis skarpt lys på det manglende fremmøde, som mange udvalg lider under, når tingene også skal drøftes i den foreløbige, tidlige fase.

Der skal være en yderligere støtte til formændene, når de her drøftelser pågår. Og på den måde skal man i hvert fald have politikken tilbage i udvalgene – det er der, rugbrødsarbejdet foregår.

Så skulle vi derudover diskutere mindre proces, mere indhold. Det blev betonet, at formalia er vigtigt. Man skal møde fysisk op. Det kan altså ikke klares, ved at man sender en sms til udvalgsformanden om, at man støtter x eller y. Man bliver simpelt hen nødt til trods alt at holde fast i formalia.

Det er meningen, at man skal blive klogere i udvalgene. Det er ikke meningen, at man skal tømme dem fuldstændig for indhold. Man skal bruge mere tid på indholdet. Så skal man muligvis holde lidt færre

høringer, men det primære formål med høringer er jo at klæde folketingsmedlemmerne på, så vi kan løfte vores arbejde.

Til sidst skulle vi diskutere samråd: Skal vi have flere eller færre åbne samråd? Talelysten var meget stor lige præcis på det tidspunkt, og det skal igen understreges, at alle var enige om, at en stærk mødeleder, som udstyres med behørig autoritet, kan styre de her samråd, så man ikke kører ud ad en tangent, men holder et stringent fokus på det materielle indhold, der skal drøftes.

En mulighed kunne være, at man fik ministrene til at afsætte to-tre tidspunkter i løbet af en måned, hvor det var muligt at træffe ministeren, sådan at udvalgene kunne få et samråd. Man kunne også operere med et fænomen, som endnu ikke er afprøvet. Det handler om, at der er et tidsrum for et samråd uden nogen fast dagsorden, men hvor man altså simpelt hen har ministeren ovre, så man kan drøfte, hvad der måtte være aktuelt på det pågældende tidspunkt.

Så ved jeg ikke, om min medformand må få lov til at supplere lidt?

Kl. 11:35

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Selvfølgelig må han det.

Kl. 11:35

Peter Skaarup (formand for arbejdsgruppe 1 (DF)):

Ja, det var jo et supergodt referat af, hvad der skete i gruppen, men der var måske bare lige en eller to ting mere.

Samrådene skal, som Mette Reissmann var lidt inde på, afvikles meget hurtigere, altså fra at der bliver bedt om det, det kan være et samlet samråd, for en måned, lad os sige det, om de ting, der er dukket op, eller det kan være enkeltsamråd, det er sådan set ligegyldigt; det skal foregå, når interessen er der fra det pågældende udvalgsmedlem.

Så var der det med en bagkant, hvilket der også var klar stemning for, så det altså ikke bliver alenlange samråd, men tilknappe samråd, der forhåbentlig så handler om det, der er sagens kerne.

Så var der bare noget lige til sidst: Der var vi jo enige om her på vores lille møde, at det kunne være en god idé, at der også bliver reklameret med, hvad udvalgene rent faktisk kan – det gælder måske specielt over for de nyeste medlemmer – altså hvilke redskaber vi har til rådighed i dag. Vi har måske i virkeligheden flere redskaber til rådighed, end der bliver brugt. Og er der brug for, ligesom det gælder fodboldreglerne, at vi nogle gange så lige justerer reglerne på nogle enkelte områder ud over det? Altså, er der nogle gode forslag til det? Mette Reissmann og jeg har været lidt inde på nogle forslag, men der kunne også være andre steder, hvor vi lige skulle lave en kædestramning i forhold til arbejdet.

Men altså, udvalgene er kommet for at blive – jeg tror hvert fald, der var nogle af udvalgsmedlemmerne, der mente, at f.eks. vores gode højesteretsdommer måske var lidt rigelig provokerende i sit allerførste indlæg her i dag, men det kan vi tage bagefter.

Kl. 11:37

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Så er det gruppe 3, Steen Gade og Lotte Rod. Hvem vil starte?

Lotte Rod.

Afrapportering fra arbejdsgruppe 3

Kl. 11:37

Lotte Rod (formand for arbejdsgruppe 3 (RV)):

Tak. På vegne af Steen Gade og resten af gruppe 3 har jeg 12 konkrete pointer med til jer, og de strækker sig lige fra at være klokkeklare anbefalinger, til at vi var totalt delte i vores indstilling.

Vores første anbefaling er klart, at vi vil opfordre til, at man bruger underudvalg noget mere, og at man netop tænker i, at der skal være sekretariatsbistand og også teknisk bistand og faglig bistand til det. Imod talte en skepsis, med hensyn til at vi skal passe på, at vi ikke får lavet en konstruktion, som ligesom skaber monopoliseret viden, og at vi ikke kommer til at lave det som sådan en gatekeeper.

Vores anden klare anbefaling er, at vi vil opfordre til, at der bliver færre medlemmer af udvalgene.

Vores tredje klare anbefaling er, at vi til gengæld er imod, at der bliver lavet færre, men større udvalg. Det, vi diskuterede, var på den ene side, at man kun kan passe to-tre udvalg, og det giver os faktisk et ret dårligt image, når vi mødte ni op, så tror folk alligevel, at vi ikke rigtig interesserer os for det. På den anden

side anerkender vi også, at det er et puslespil, der skal gå op for de enkelte gruppeformænd, så det var argumentet imod. Men vores klare anbefalinger var altså færre medlemmer.

Vores fjerde klare anbefaling var, at vi ikke ønsker, at mandatgivningen til europaspørgsmålene kommer ud i de enkelte fagudvalg.

Vores femte anbefaling var også, at vi nok heller ikke skal tvinge udvalgene til at lave en indstilling.

Men til gengæld – og det er så vores sjette anbefaling – mener vi, at vi skal arbejde med at udpege strategiske EU-sager, som udvalgene bruger tid på, og hvor man også tænker i, at det vil være oplagt at tage til Bruxelles og i det hele taget dyrke det noget mere.

For det syvende var vi ret delte på spørgsmålet om, om man skulle rykke de store debatter til Folketingssalen. På den ene side ville det jo kun dreje sig om to om året, på den anden side blev vi enige om, at hvis man tvinger folk til at skulle debattere, så ville det måske alligevel ikke give en bedre debat, end det ville gøre i Europaudvalget. Men som sagt: Her var vi delte.

Vores ottende anbefaling går på, at man skal lave en egentlig strategi i udvalget lige efter valget, at man sætter sig sammen med sin minister, som jo har et regeringsprogram, og man dermed laver et årshjul for, hvad det er for nogle temaer, vi får op, og man også planlægger, hvor man tager hen på studietur, så man sammen bliver klogere på det, som man ved man skal forhandle, men også sådan, at man kan tilrettelægge processerne i f.eks. et underudvalg, når man ved, at det er noget af det, som kommer på dagsordenen om et år eller halvandet.

Vores niende og helt klare anbefaling var, at vi bare skal lave det processuelle pr. mail, altså at man, når det gælder betænkningstilkendegivelser og processer, ikke behøver at møde op i udvalget.

Vores tiende anbefaling er, at man burde hjælpe nye formænd til at blive klædt på med hensyn til, hvad opgaven egentlig går ud.

Vores ellefte anbefaling er, at vi skal lave deputationer mindre formelt, men tænke mere i, hvordan man egentlig inddrager borgerne i de politikløsninger, vi er i gang med at lave.

For det tolvte havde vi en diskussion, hvor vi var meget uenige, nemlig hvorvidt man skulle til at lægge møder efter kl. 16.00, hvor der var andre, der mente, at det skulle man bestemt ikke. Så det har vi en delt indstilling til.

Kl. 11:41

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Var det også på Steen Gades vegne?

Så løber vi videre, og det er Karen Ellemann og Simon Emil Ammitzbøll fra den sidste gruppe.

Af rapportering fra arbejdsgruppe 4

Kl. 11:41

Simon Emil Ammitzbøll (formand for arbejdsgruppe 4 (LA)):

Tak for det. Så skal jeg prøve at se, om jeg trods alt kan få jeres opmærksomhed.

Af respekt for tiden er det kun mig, der siger noget. Det er sådan, at det, jeg nævner her, er de overordnede pointer. Der er så også blevet taget et referat, så det er ikke alt, I nu får at vide om, hvad der er blevet sagt på mødet.

Der er tre overordnede pointer. Vi diskuterede meget det her med, at der skulle være færre udvalgsmedlemmer, end der er i dag. Vi diskuterede, at der skulle være faste mødetidspunkter i udvalgene, ikke kun starttidspunkt, men også sluttidspunkt, så man nemmere kunne planlægge. Og den tredje er, at vi synes, at der skal være bedre forhold for udvalgsformænd, fordi der faktisk bruges alt for meget af deres tid, hvis vi andre ikke er nok selvdisciplinerede.

Så havde vi tre emner. Det første handlede om offentlig adgang og deputationer. Der synes vi det er vigtigt, at det bliver mere fokuseret, forstået på den måde at der kommer en ordentlig vejledning til dem, der skal i deputation, sådan at de ved, hvad det egentlig er, det handler om, men også sådan, at vi giver bedre feedback, når de har været der, for der var flere af dem fra organisationerne, der nævnte, at det var svært at vide, hvad vi egentlig fik ud af det. Endelig er der også det, at udvalgene bliver bedre til at prioritere, hvem der skal have lov til at komme i deputation.

Så var der det omkring de åbne samråd, som var det andet emne, vi havde. Der var vi igen enige om, at der skal mere selvdisciplin til, og at vi som udvalgsmedlemmer skal være mere selektive med hensyn til, hvilke emner der bliver taget op. Man skal sørge for, at de samme samråd ikke bliver afholdt igen og igen med forskellige ministre. Man skal også sørge for, at de ikke bare bliver afholdt igen og igen med den samme minister i de samme udvalg, hvilket der også er eksempler på. Vi kunne godt tænke os, at der var helt faste tidspunkter med alle ministre for, hvornår der var aftalt samråd med udvalget – sådan er det nogle

steder, men ikke andre steder – og at det simpelt hen bliver introduceret alle steder. Vi diskuterede også det her med at have en fast månedlig spørgetid til ministeren i udvalget, hvor ministeren så kommer og må stå til ansvar og til rådighed for spørgsmål om det, man nu har gjort.

Så havde vi endelig spørgsmålet om årshjulet, som det tredje og sidste emne. Der må man sige, at der er god opbakning til den måde, det bliver gjort på i øjeblikket. Det er både i forhold til, hvor mange mødedage der skal være om ugen, hvor mange der skal være om året, og hvornår de skal være der. Der var dog en diskussion om, at udvalget godt kan være mere på forkant i forhold til at inddrage eksterne parter, altså organisationer, høringsparter osv., så de også ved, hvad udvalgene laver, og kan være mere med i arbejdet.

Der var selvfølgelig også andre ting, men det var vores hovedpointer.

Kl. 11:44

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Tak for det. Det var en meget fin rapportering. Der bliver jo, som Simon Emil Ammitzbøll sagde, skrevet et mere omfattende referat, som vi prøver at nyttiggøre bagefter. Men det her var meget, meget fint.

Afslutning

Kl. 11:44

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

Så ville vi gerne have, at økonomi- og indenrigsministeren sådan lidt på regeringens og i hvert fald på egne vegne ville gøre nogle refleksioner. Morten Østergaard, værsgo.

Kl. 11:45

Økonomi- og indenrigsministeren (Morten Østergaard):

Jeg er strengt taget også medlem af Tinget, så i betragtning af at jeg nu har været ungt medlem af Folketinget i 10 år på søndag og agter at fortsætte med at være begge dele, både medlem og minister, synes jeg nok, man kan sige, at den her dag har været spændende og relevant. Var det i 2006 eller 2007, vi var på Arken for også at diskutere nogle i hvert fald relaterede temaer? Man kan vel starte med at konstatere, at det er meget godt at gøre en gang imellem, og der behøver måske heller ikke at gå 8 år imellem, at vi har den slags drøftelser.

Jeg synes så, at det var rigtig spændende her at høre indledningen og få sat rammen lidt for vores diskussion, for grundlæggende tror jeg, vi balancerer lidt mellem to ting; for når noget ikke fungerer, synes vi, at det må være nemmest at sige, at det er strukturernes skyld. Og det, jeg synes vi sådan kan se i dag og høre på de forskellige erfaringer, er, at det jo i meget høj grad – som Peter Skaarup også sagde på det arbejdsgruppemøde, vi havde nede i vores hjørne – er, hvad man gør det til.

Jeg har jo som sagt haft fornøjelsen af både at være i opposition en del år og være ordfører på en masse områder – det er man, når man er medlem af et lidt mindre parti – og jeg har formået på rekordtid at have tre forskellige ministerposter og derfor også tre forskellige udvalg. Og der er altså en verden til forskel på, hvordan tingene fungerer. Så alene det at få udvekslet lidt flere erfaringer om, hvordan det er, og hvad der fungerer, og bruge de redskaber, de strukturer, der er, fylde dem ud, synes jeg også indledningen fra ikke mindst Karsten Lauritzen og Pernille Skipper viste er en god idé. For man kan jo faktisk ganske meget inden for de nuværende strukturer.

Så synes jeg egentlig, at jeg måske opfattede Jens Peter Christensens pointe lidt anderledes, altså i forhold til det der med, at udvalgmøderne er en arena, for det er jo sådan set samme pointe, nemlig at udvalgene er, hvad vi gør dem til. De er ingenting i sig selv. Hvad vi får ud af dem, afhænger af, hvad det er, der kommer i og hentes ud igen. Og der vil jeg bare understrege, at jeg simpelt hen tror, det også er afgørende for befolkningens agtelse, at vi i det arbejde, der foregår herinde, tager os selv tilstrækkelig alvorligt – ikke højtideligt, det tror jeg ikke der er problemer med, men tager os selv alvorligt nok. Det handler jo om, hvad det er, vi beflitter os med.

Vi har alle sammen anekdoter, men altså, jeg har i hvert fald siddet som en af tre ministre i et samråd i december om, hvad regeringen agtede at foreslå i januar. Det er måske sådan lidt hurtigt; måske skulle man lige lade julefreden indfinde sig og så vente til januar med at se, hvad det var, regeringen agtede at foreslå i januar. Det tror jeg i hvert fald ikke er sådan en diskussion, der holder folk fast længe ved fjernsynsskærmen, selv ikke dem, som ofte ser med.

Derfor synes jeg, at det, der er vigtigt, og som måske i diskussionen i starten i dag trådte lidt i baggrunden, jo er spørgsmålet: Hvad er egentlig den centrale opgave? Det er jo ikke at finde noget, vi alle sammen kan lave og få tiden til at gå med. Altså, det er jo ikke beskæftigelsesterapi, en lejrskole for politiske nørder, det er jo et seriøst stykke arbejde, vi gør, som har en fuldstændig central rolle i den måde, vores samfund er indrettet på. Derfor synes jeg, at et ord som lovkvalitet måske godt kunne have fyldt mere i debatten i dag. Jeg har i hvert fald ikke hørt det. For det er jo i virkeligheden det, der er omdrejningspunktet. Selvfølgelig skal vi have den politiske debat og meningernes bryden, men jo i høj grad også se på, hvordan vi tilrettelægger arbejdet, så vi får den højeste mulige grad af lovkvalitet.

Der synes jeg i forhold til nogle af de temaer, der er slået op, at det er vigtigt at holde sig for øje, at det i vores land jo typisk er sådan, at vi har en mindretalsregering og også typisk en koalitionsregering. Det betyder selvfølgelig, at der er mange ting, som foregår, inden lovforslagene lægges frem. Jeg hører nogle gange udtrykket, at så er det hele parkeret i tværministerielle arbejdsgrupper. Jeg synes da, man skal *håbe*, at de lovforslag, der skal arbejdes med, har været igennem tværministerielle arbejdsgrupper, for det betyder altså, at man så forhåbentlig har nedbrudt nogle af de sædvanlige siloer internt i regeringsapparatet. Jo bedre vi har gjort vores arbejde og forberedt det og involveret alle de relevante ministerier på forhånd, desto højere er kvaliteten af det, I skal arbejde med, når det når frem, jo altså også.

Der er en balance, men der er altså indimellem eksempler på, når det gælder den anden opgave, som jo er at føre den parlamentariske kontrol med regeringen – altså at være vagthunden – at det mere bliver jagthund end vagthund, altså at man gerne vil vide, hvad regeringen tænker, før den tænker, og gerne vil vide, hvad den foreslår, før den er nået frem til, hvad den vil foreslå. Det tror jeg bare ikke nødvendigvis er det centrale.

Til gengæld vil jeg gerne sige, at når der sådan i dag indimellem slipper lidt ud om, at det er svært at få afviklet samråd osv., og at regeringen eller ministrene ikke i tilstrækkelig grad betjener udvalgene, bliver vi selvfølgelig lidt triste over det, for jeg tror, man tager grundlæggende fejl, hvis ikke man tror, at ministrene har en dyb, en afgrundsdyb respekt for Folketingets udvalg. Kun en tåbe frygter ikke Folketingets udvalg. Hvis ikke man svarer ordentligt, kan man risikere at blive indkaldt igen uge efter uge i det samme samråd, sådan som Simon Emil Ammitzbøll var inde på, og derfor forbereder vi os faktisk grundigt. Der bliver brugt uanede antal mandetimer på at forberede os på de der samråd, fordi der er noget på spil. Vi vil og skal jo svare rigtigt på de spørgsmål, der stilles. Vi ønsker at svare så fyldestgørende som muligt, så vi ikke skal i det samme samråd ugen efter med det samme spørgsmål.

Derfor vil jeg bare, når der bliver sagt, at det kan være lidt svært at få et samråd i bogen en gang imellem – det er Peter Skaarup, der har nævnt det – sige, at jeg lige slog op og så, at der var 73 samråd i de 41 møder, Retsudvalget havde sidste år, så det lykkedes da på en måde alligevel at få flettet noget ind. Der var nogle samråd, der var åbne, og der var nogle, der var lukkede. Der var 5 lukkede, og det efterlader vel så omtrent 68 åbne, så det lykkedes jo alligevel. Og hvis der går lang tid, fra man indkalder til samrådet, til det bliver afholdt, kan det være, fordi der er mange i kø. Derfor er det jo også udvalget selv, der på den måde kan bidrage til at prioritere det.

Men som sagt ønsker vi grundlæggende et godt samarbejde, vi ønsker gode samråd, så vi får afklaret spørgsmålene og det ikke giver anledning til byger af nye spørgsmål. Det er i enhver ministers helt klare egeninteresse, og derfor går vi op i, at det er sådan.

Europaudvalget synes jeg også var et rigtig vigtigt tema at tage op, for Eva Kjer Hansen har en pointe. Men det, der i hvert fald er tydeligt, når man har prøvet lidt forskelligt, er, at lige præcis Europaudvalget jo fungerer, som vi gerne vil have det, nemlig som en arena, hvor der rent faktisk udvikles politik, drives politiske forhandlinger og endda for åbent kamera, apropos diskussionen om åbent og lukket. Det er, fordi der er noget på spil. Der er noget på spil for os, der kommer og skal bruge et mandat til det møde, vi typisk skal deltage i ugen efter, og der er noget på spil for dem, der kommer. Og det er jo typisk alle partier, der kommer, fordi der i det konkrete møde ofte kan ske noget og positionerne ikke er låst på forhånd. Det synes jeg i virkeligheden man skal prøve at interessere sig for: Hvordan kan man komme derhen? Og jeg synes, Eva Kjer Hansens pointe var velanbragt, i forhold til at hvis man gerne vil påvirke den politik, der ofte ender som lovforslag her, på et tidligt tidspunkt, så er der i hvert fald der et område, hvor man virkelig ville have gode muligheder, hvis man satte sig det for.

Endelig har der været et tema, som også har fyldt meget i debatoplægget her til i dag, og det er jo den der sammenhæng mellem evaluering af lovgivning og det med forligssituationer. Det er jo rigtigt nok, at der er et eller andet med, at når de samme mennesker, som sidder og skændes brødt i et udvalgslokale, kommer over i en ministers mødelokale og der er forligskredsmøde, jamen så kan det foregå på den måde, jeg egentlig tror alle ønsker at udvalgs møderne skal foregå på, nemlig at man faktisk prøver at få oplyst sagerne og fundet frem til nogle løsninger i fællesskab. Der kan det jo godt være at vi skal overveje, hvordan vi kan bruge noget af den der forligsstemning og noget af den forligskredsorientering mere, altså hvordan vi

kan stille mere af det til rådighed for udvalgene, fordi det jo ofte er der, vi følger op på, om større politiske initiativer rent faktisk har den effekt, vi satte os for de skulle have. Typisk aftaler man jo i forligskredsen, at man løbende holder øje med det. Det kunne jo godt være et sted, hvor man skulle prøve at se, om noget af det arbejde, der alligevel gøres der, kan stilles bedre til rådighed for udvalgene.

Så min pointe med det her er, at så snart det er noget ægte og noget reelt – et europaudvalgsmøde, hvor vi skal have et mandat, eller en forligskreds, der har aftalt, at noget skal blive til noget, og i fællesskab står til ansvar over for omverdenen for, at det bliver til noget – så fungerer det. Derfor vil opgaven jo egentlig være at sørge for, at det meste af det, vi laver, handler om noget reelt, handler om noget ægte. Der skal være noget på spil for både regeringen og folketingsmedlemmerne. Tak for debatten.

Kl. 11:53

Folketingets formand (Mogens Lykketoft (S)):

[Lydudfald] ... at vi skulle have plads til en længere debat nu, det får vi ikke. Men som sagt har vi dels et mere udbygget referat fra det udmærkede arbejdsgruppejob, der er gjort, og dels er det jo også sådan, at når vi nu om lidt går ned og får noget frokost, så må de, der synes at de måtte have en pointe, som de synes er opstået undervejs i afrapporteringen, eller som de på anden måde ikke fik afleveret, aflevere det til nogle af de tilstedeværende sekretærer, og så vil vi tage det med i en sammenskrivning af, hvad vi har haft af gode indtryk her i dag.

Jeg skal ikke prøve at sammenfatte alting her til afslutning. I forhold til nogle af de bemærkninger, der er faldet, vil jeg godt bare sige to ord om, hvad Præsidiets op til det her har haft af overvejelser omkring styrkelse af udvalgsarbejdet. Det ene er jo diskussionen om ressourcer. Er der brug for målrettet at understøtte nogle tværgående funktioner, der bedre kan opfylde nogle af de målsætninger, der er blevet beskrevet her i dag, ved at den ekspertise, man får stillet til rådighed, er lidt større? Det skal vi bestemt overveje. Men vi skal gøre det med den overordnede forståelse, som vist allerede har været berørt, at vi under ingen omstændigheder i folketingsregi kan opbygge en ekspertise, der tilnærmelsesvis kan matche, hvad centraladministrationen har.

Derfor er der en afgørende fundamental forudsætning for, at Folketinget kan lave sit arbejde med at få ordentlige love igennem og med at kontrollere regeringens virksomhed, og det er, at det, der står i ministeransvarlighedsloven om ministres forpligtelse til at give Folketinget rigtige og fyldestgørende oplysninger, leves der også op til i praksis. Og når man læser den aktuelle litteratur, så er der eksempler fra skiftende regeringer, hvor man må sige, at det bestemt ikke har været tilfældet. Og hvis det bestemt ikke er tilfældet, så er det ikke muligt for Folketinget at løse den opgave, der er Folketinget pålagt i grundloven. Derfor vil vi tage anledning til i Udvalget for Forretningsordenen fra Præsidiets side at komme med et forslag til en beretning, der understreger – der er ikke nogen grund til at skrive ministeransvarlighedsloven om, den er klar – nødvendigheden af, at den i alle henseender også respekteres. Det er det vigtigste, for at Folketinget kan gøre sit arbejde.

Men det er klart, at vi også på nogle punkter kan have brug for at udvide vores ressourcer. Det kan være i to retninger. Det kan være nogle enkelte nøglemedarbejdere ekstra, men det kan også være, at det budget, vi har til at indhente responsa ude i byen, skal være noget større, sådan at vi kan trække på den kapacitet, den særlige specialitet, som vi under ingen omstændigheder selv kan have stående hele tiden herinde.

Der har været måske en enkelt bemærkning, der kunne tyde på, at nogen havde misforstået det derhen, at vi var nogle, der ønskede, at Folketinget skulle give sig til at skrive lovforslagene i fremtiden. På ingen måde. Det, det her handler om, og det synes jeg også er gået igennem diskussionen, vi har nået at have her til formiddag, er, at Folketingets udvalg skal have mulighed for at teste kvaliteten i de lovforslag, der kommer ned til os, og vi kan have en stærkere rolle, både i den meget, meget tidlige vurdering af lovstoffet, hvis det ellers bliver koordineret med regeringen i udmeldingerne om, hvad der kommer i årets løb, og så kan der være nogle gode høringer, der kan forbedre udvalgenes arbejde med de lovforslag, der så kommer siden hen, og så er der hele evalueringen af større lovkomplekser efterfølgende. Det behøver ikke at være i form af sunset clauses eller egentlige revisionsbestemmelser, men det kan være, at der i udvalgsarbejdet indlægges nogle bestemte intervaller, hvor man tager op: Virkede så de større lovforslag? Og det er jo en skræmmende erfaring, som jeg i hvert fald har gjort meget gennem årene, at meget ofte er det, der så bliver udmøntet i forvaltning og cirkulærer og sådan noget ude omkring, meget, meget langt fra, hvad lovgiverne havde siddet og forestillet sig, da de skrev lovgivningen. Så den funktion er der en stærk efterspørgsel efter at vi forbedrer herinde.

Så har hele diskussionen om samrådene jo været der: bragesnak i forhold til arbejdet. Jeg tror, man skal følge op på de meldinger, de forskellige er kommet med, om, hvordan vi kan tilrettelægge det bedre, derunder vise et lidt større mådehold, både med længden og antallet af åbne samråd. Om vi skal skride til

det skridt at lukke for tv-sendingen for at fremme den proces er jeg ikke overbevist om, men det er klart, at det er det mest radikale forslag, der er fremkommet på det område.

Det afgørende er jo også, at vi tager en dyb indånding omkring, hvordan offentligheden egentlig opfatter os i forhold til den måde, disse samråd foregår på. Jeg vil sige, at helt tilbage i urtiden, da jeg begyndte at have min gang herinde, var det sådan, at der faktisk i de lukkede samråd med ministrene af og til blev skrevet om på lovgivningen ud fra en fornuftig diskussion. Det var også sådan – og det er måske noget af det, der kan gå tabt i de mange forligskredse, der ligesom lukker sig omkring, hvad det er for nogle lovforslag, der kommer op – når man havde virkelig særprægede personligheder som Mogens Glistrup og Preben Wilhjelms i Folketingets Skatteudvalg, så oplevede man mennesker, som – især Glistrup – var fuldstændig anderledes i det lukkede rum, end når han gik ud ad døren og talte til tv-kanalerne. Uhyre hjælpsom og uhyre konstruktiv med at finde tekniske fejl i regeringens lovforslag. Eller hvis Preben Wilhjelms havde brug for at få skrevet et lovforslag: Nu skal du bare høre, min ven, det skal du gøre på den her måde. Den dimension i Folketingets udvalgsarbejde har i hvert fald været savnet ganske mange steder ganske længe, så vidt jeg har kunnet følge med i.

Der har også været nævnt – og det skal være det sidste, jeg siger – det her med, at vi jo ikke kommer uden om de store forligsaftaler. Der er nogle helt grundlæggende politiske mekanismer, som gør, at de er ønskelige, når der er ting, der er gået i stå rundt omkring hos fagministrene, som bliver samlet i finanslovsforhandlingerne. Vi kender det hele, jeg kender det til hudløshed, men det er også sådan, at det er fuldstændig uundgåeligt, at man i aftaler, der inddrager så mange forskellige brikker, overser en række ting. Der sker fejl, der er ting, der skal rettes, og det er helt, helt afgørende for en fornuftig proces, at der så også er det arbejde, efterarbejde, også i Folketingets udvalg, og den imødekommenhed fra ministrenes side til at få rettet de fejl, sådan at det, der bliver udmøntet, ikke bare er det bogstav, der blev skrevet ned, men den ånd, man havde, og noget lovgivning, der virker.

Men tak alle sammen for utrolig mange gode input på kort tid. Præsidiets vil selvfølgelig følge op nu, når vi får skrevet hele rapporteringen fra konferencen ud. Der vil nok være noget, der kan føre frem til, at partierne ønsker formelle ændringer også i forretningsordenen. Det vil vi så komme med forslag til fra Præsidiets side, men meget andet vil jo mere være ændringer, vi egentlig alle sammen føler et behov for i den måde, vi arbejder med hinanden på.

Tak for en rigtig god konference, og god frokost!

Kl. 12:02